

1. Obiekt *3647*
JEZUITOW, ob.
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY pw. NIEPOKALANEGO POZĘCIA N.M. PANNY

2. Czas powstania

I poł XVII w

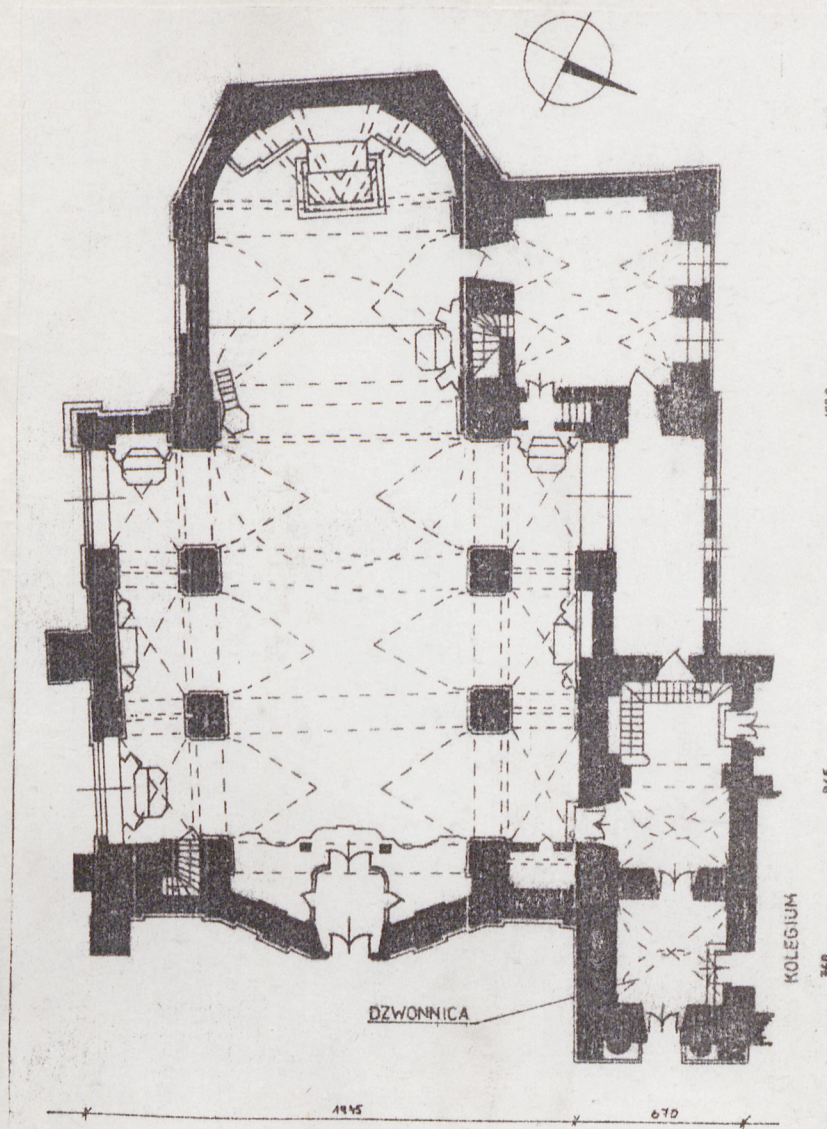
3. Miejscowość

R A W A M A Z O W I E C K A

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1. Elewacja frontowa (uschi)

4. Adres

Rawa Maz. plac Piłsudskiego 9
/d. Swierczewskiego/
nr arch.ieczn.

5. Przynależność administracyjna

województwo *skierniewickie*

gmina *Rawa Maz.*

pow. Rawa Maz.

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
I VI 1975

województwo *łódzkie*

powiat *Rawa Maz.*

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka
Rawa Maz.

9. Użytkownik i jego adres

jw.

10. Rejestr zabytków

Nr *282 444*

data *1967.12.24.*

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Rawa Maz. istniała zapewne w XII w, pierwsza wzmianka pochodzi z 1249 r, w 1313 r wspomniany jest gród kasztelana -ński. W 1373 r Rawa otrzymała prawa miejskie, od 1455 do 1462 jest stolicą księstwa rawskiego, po 1462 województwa W XIII w z fundacji książąt mazowieckich powstał kościół pw. Sw. Piotra i Pawła. Prawdopodobnie w tym czasie erigowana parafia. Na pocz XVII w z fundacji/1613 r/Pawła Wołuckiego biskupa kujawskiego i jego braci postawiony został kościół i klasztor dla oo. Jezuitów, którzy z niewielkimi przerwami prowadzili do 1773 r kolegium. Po 1773 kiedy to zniesiono zakon Jezuitów kolegium przemianowano na 4-klasową szkołę podwydziałową w której wykładowcami byli t.j. Kanonicy Regularni Grobu Chrystusowego z Miechowa. Szkołę tę prowadzili do końca Rzeczypospolitej /S. Zajaczkowski/, wg. historii kościelnej do 1819 r. Nieco inaczej historię przedstawia Z. Matuszewski, wg którego po 1773 r kolegium objęli Pijarzy/potwierdza Z. Gloger/i prowadzili je do 1802 r, w tym to roku kościół stał się parafialnym i oddany w zarząd Miechowitom. Od 1846 r pozostaje pod zarządem duchowieństwa świeckiego Archi-

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, unetrze uposażenie instalacje)

Sytuacja obiektu: zespół obiektów zabytkowych w skład którego wchodzi kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia N.M. Panny, dawne kolegium jezuickie użytkowane obecnie przez parafię, zakon sióstr Nazaretanek i Szkołę Podstawową Nr.1 oraz dzwonnica, położony jest przy zach. pierzei rynku w Rawie Maz. Budynki te od zach i półn otoczone są terenem ogrodzonym głównie murem ceglany a częściowo ogrodzeniem z kutych prętów metalowych na podmurówce z cegły. Kościół zajmuje półd-wsch narożnik, jest on zwrócony prezbiterium w kierunku półd-zach a fasadą do Rynku. Od półn do kościoła przylega budynek d. kolegium, w którego półd-zach narożnik wtopiono dzwonnice. Budynek klasztoru założony na rzucie prostokąta z ryzalitem w części półn-zach na przedłużeniu którego dostawiono budynek organistówki. Na półn od budynku klasztoru znajduje się dziedziniec gospodarczy/wydziałony murowanym z cegły ogrodzeniem/ z murowaną stodołą, jedynym budynkiem pozostałym po zabudowie gospodarczej. Pozostałą część działki zajmują tereny zielone z których większość wykorzystywana jest w charakterze ogrodu warzywnego, tereny zaś przylegające bezpośrednio do zabudowań są zeń wydzielone: -teren przykościelny ogrodzony murem ceglany od półn i zach i częściowo od półd gdzie kontynuuje go ogrodzenie z kutych prętów stalowych, -drugi wydzielony teren zajmuje ogród spacerowy z przejściem na położony niżej ogród warzywny. Między ogrodem spacerowym a dziedzińcem teren porośnięty drzewami i krzakami. Teren przykościelny dostępny poprzez bramę od strony Rynku oraz poprzez furkę z ogrodu spacerowego. Dziedziniec dostępny jest zaś przez furkę usytuowaną przy narożniku klasztoru i bramę na skraju posesji/ul. Łowicka/.

OPIS BUDYNKU KOŚCIOŁA

Materiał, konstrukcja, technika: obiekt murowany z cegły, od wew i z zew otynkowany, z chórem muzycznym i kruchtą głównego wejścia wykonanymi z drewna. Sklepienie: w nawie i prezbiterium sklepienia kolebkowe/kolebka pełna/na gurtach z lunetami, w zakrystii kolebkowe z lunetami/kolebka pełna/, w kaplicach bocznych krzyżowe o przęsłach oddzielonych bliźniaczymi gurtami. W piwnicy pod zakrystią i w krypcie pod prezbiterium sklepienie kolebkowe z lunetami/kolebki odcinkowe, w emporach nad kaplicami sklepienia kolebkowe z lunetami/kolebka odcinkowa/.

14. Kubatura

10.000 m³

15. Powierzchnia użytkowa

640 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

sakralne

17. Użytkowanie obecne

sakralne

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania obiektu dobry.

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

-poł.XVIII przebudowa i zmiana wystroju fasady na późno-barokową

-1881 r dostawiono łącznik/korytarz/ między zakrystią a budynkiem klasztoru

-1958-60 r restauracja elewacji, naprawa zerwanego po huraganie dachu

-1971,72 r całkowita wymiana pokrycia dachu

-1986 r odnowienie wnętrza kościoła

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Uzupełnić ubytki w tynkuzew, otynkować mur okalający kościół i klasztor. ogrodzenia

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

1. Katalog zabytków sztuki w Polsce. t. II, woj. łódzkie, z. 9 pow. rawsko-mazowiecki. s. 12-14
2. Szablowski. Zabytki sztuki w Polsce. Inwentarz topograficzny pow. rawsko-mazowiecki. W-wa. 1939.
3. S. M. Zajączkowski. Powiat rawski, zarys dziejów do końca 1473 r. Łódź. 1955. s. 188
4. Z. Matuszewski. Powiat rawsko-mazowiecki. Rawa Maz. 1929.
5. z. Gloger. Encyklopedia Staropolska. T. IV. s. 24
6. J. Łaski. Liber Beneficiorum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Gniezno. 1881. T. II. s. 293
7. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. 1888. T. IX. s. 550

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

25. Opracował

tekst mgr. E. Bonusiak, mgr. J. Pietrzak VII 1991 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr. J. Pietrzak VII 1991 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr mgr. E. Bonusiak VII 1991 r.

Imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów Konserwator Wojewódzki-Skierniewice

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka nr. 1, 2, 3

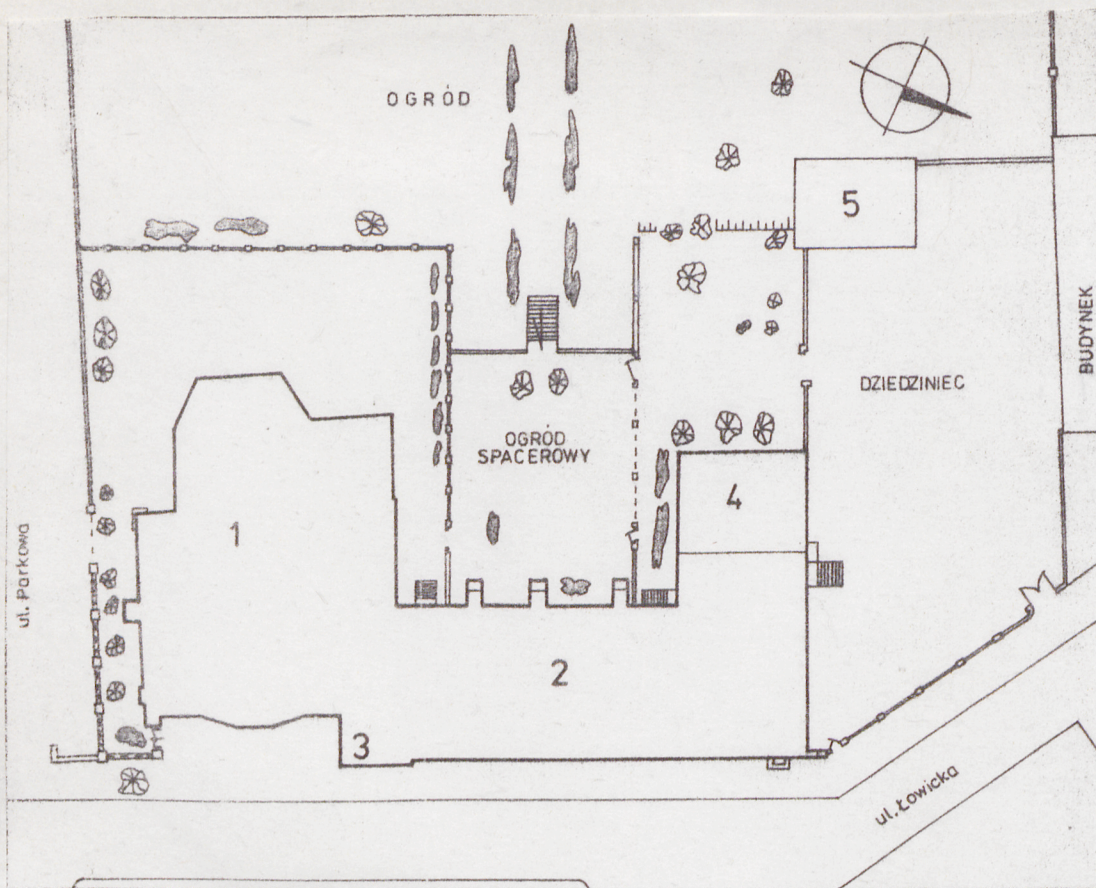
1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Rawa Maz.	Kościół pw. Niepokal. Pocz. N.M.P.	Ciąg dalszy tekstu, plan sytuacyjny.

cd. pkt 12. - diecezji Warszawskiej. Dzwonnica wg Szablowskiego i Katalogu zabytków współczesna klasztorowi, wg innych wkomponowana w płd-wsch narożnik na przełomie XVIII/XIX w z dekoracją klasycystyczną.

cd. pkt 13 W korytarzu wzniesionym w 1881 r strop płaski z otynkowaną podsufitką. Wieżba dachowa: drewniana, współczesna, wymieniana w końcu lat 50-tych, konstrukcji krokwiovo-kleszczowej, pokrycie dachu - blacha, typ: nad nawą dwuspadowy, nad bocznymi kaplicami bocznymi i nad korytarzem łączącym zakrystię z klasztorem dachy pulpitowe, nad prezbiterium dwuspadowy z trzema połaciami od zach. Podłogi: wszędzie posadzki z płytek ceramicznych, w nawie duży wzór geometryczny, w zakrystii w szachownicę, empora organowa i galeria nad kaplicami - podłogi deskowe. Schody: wszystkie usytuowane w klatkach schodowych w grubości murów, 1/fasady w narożniku płd-wsch, na galerię nad kaplicami, 2/w ścianie płd zakrystii także na galerię, 3/w ścianie wsch zakrystii do piwnicy. Otwory okienne: w elewacji frontowej okna w stiukowych profilowanych opaskach, w osi środkowej zamknięte łukiem odcinkowym o krzywej kolistej, w osiach bocznych nadproża proste. W elewacjach bocznych nawy pozbawione opasek, z prostym gzymsem podokiennym. W południowej usytuowane na trzech poziomach, najniższy doświetlający kaplice z oknami półkolistymi, nad nimi niewielkie prostokątne otwory zamknięte prosto, oświetlające galerię na kaplicami, najwyższy poziom stanowią okna prostokątne zamknięte łukiem odcinkowym o krzywej kolistej doświetlające nawę. W elewacji pñ okna rozmieszczono w dwóch pasach, niższy doświetlający galerię z dwoma oknami wykrojowymi odmiennie ukształtowanymi, pas górny stanowią okna nawy, analogiczne jak w elew. płd. W prezbiterium okna na tym samym poziomie jak w nawie, analogiczne, w zakrystii dwa prostokątne okna 36-taflowe, trójskrzydłowe, podwójne, z zew. okratowane, w korytarzu przed zakrystią 3 okna dwuskrzydłowe, 6-taflowe, podwójne, także z zew okratowane. Wewnątrz okna z galerii na nawę wykrojowe w stiukowych ramach. Otwory drzwiowe: zew do kruchty konstrukcji ramowo-płycinowej, dwuskrzydłowe, z nadświetlem przeszklonym o formie półkolistej, wew z kruchty do nawy dwuskrzydłowe, górą zamknięte półkoliście, konstrukcji ramowo-płycinowej, w gór-

Wkładkę założył: Bonusiak, Pietrzak VII 1991 r
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Konserwator Wojewódzki - Skierniewice

RAWA MAZOWIECKA

woj. skierniewickie

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY

[dawny kościół jezuicki]

p.w. Niepokalanego Poczęcia

N.M.P. oraz dawne

kolegium jezuickie

1. kościół

2. kolegium

3. dzwonnica

4. organistówka

5. stodoła

0 25m.

2. Elewacja p.m. kościoła

3. Elewacja zau. prebiterium

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Rawa Maz.	Kościół pw.Niepokał.Pocz.N.M.Panny	Ciąg dalszy tekstu,zdjęcia.

cd.pkt.13 -nej partii przeszklone,drzwi boczne z kruchty tej samej konstrukcji,pełne.Drzwi główne i boczne osadzone w odrwiach zdobionych pilastrami z elementami roślinnymi,nad głównymi bogata barokowa snycerka.Drzwi z zakrystii do prezbiterium-konstr.sponowej,mocowane na zawiasach pasowych,zamek zapadkowy,otwór drzwiowy prostokątny przykryty łukiem odcinkowym.Podobnej konstrukcji są drzwi zamykające klatkę schodową na galerię od strony zakrystii,otwór drzwiowy prostokątny,odrzwia przysłonięte bogatą snycerką od strony zakrystii.Pozostałe drzwi w kościele konstr.ramowo-płycinowej,pełne.RZUT:kościół jednonawowy z kaplicami bocznymi,o prezbiterium równym wysokości nawy i tylko nieznacznie od niej węższym.Nawą trójprzęśłową z wbudowanymi w skrajnie przeciwległe do prezbiterium przeszło drewnianą kruchtą i emporą organową.Prezbiterium dwuprzęsłowe zamknięte trójbocznie z przylegającą doń od płu prostokątną zakrystią.Kaplice po obu stronach nawy otwarte są do niej arkadami.Powyżej nich znajdują się emporie w formie galerii.Kaplice połączone są między sobą arkadowymi przejściami wykonanymi tak iż tworzą one rodzaj wąskich naw bocznych.Kaplice boczne wraz z emporami są znacznie niższe od nawy głównej,tak iż całość uzyskuje wygląd kościoła bazylikowego.Pod prezbiterium i zakrystią krypty.FASADA :dwukondygnacyjna,trójosiowa,o części środkowej lekko wybrzuszonej,rozcłonkowana międzykondygnacyjnymi gzymsami i pilastrami,zwieńczona szczytem z trójkątnym tympanonem,szczyt ujęty w wolutowe spływy i obeliski.Podobne spływy i obeliski obejmują boki II kond zakrywając dachy pulpitarne kaplic bocznych.Oś środkową tworzy dołem barokowy portal z obramieniem z klinców i archiwoltą,zwieńczony trójkątnym naczółkiem z datą 1613,nad portalem trzy poziomy okien w profilowanych opaskach.Osie boczne na poziomie I kond tworzą wnęki z figurami N.M.Panny i Sw.Józefa i umieszczone nad nimi małe prostokątne okna.Całość elewacji późnobarokowa.ELEWACJA PŁD :pięćosiowa/3 nawa/,pionowy podział lizenami,na osi nawy i narożniku płd-wsch dostawione przypory nakryte dwuspadowymi daszkami.Poniżej okien w prezbiterium blendy w takich samych opaskach jak okna.ELEWACJA ZACH :/zamknięcie prezbiterium/ jednoosiowa z oknem,ujęta w narożach lizenami.ELEWACJA PŁN :częściowo zasłonięta przez budynek klasztoru i korytarz prowadzący do zakrystii.W górnej partii/nawa i prezbiterium/5-osiowa na poziomie galerii nad kaplicami 3-osiowa,otwory wykrojowe,w tym 1 blenda,zakrystia dwuosiowa,korytarz trójosiowy.WNĘTRZE :wystrój wnętrza późnobarokowy,pionowy podział ścian wyznaczają kanelurowane pilatry zwieńczone korynckimi kapitelami,pilastry znajdują swą kontynuację w gurtach sklepienia.Podział poziomy wyznacza dookłne,wydętne belkowanie

Wkładkę założył: Bonusiak, Pietrzak VII 1991 r
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Konserwator Wojewódzki-Skierniewice.

4. Główna ściana i uskok

5. Okno i elewacji pól.

6. Portal i elew. frontowej

7. Wnętrze, prezbiterium

8. Wnętrze, kłęczka

9. Kaplica boczna

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Rawa Maz.	Kościół pw. Niepokal. Pocz. N. M. Panny	Ciąg dalszy tekstu

cd. pkt 13 -nie. Pomiędzy pilastrami nawy arkadowe przejścia do kaplic bocznych nad którymi umieszczono wykrojowe okna do empor. Kruchta wejścia głównego wydzielona z nawy, nad nią empora organowa wsparta na dwóch słupach z rzezbami Atlantów, na osi balustrady o falistym przebiegu kartusz z datą i nazwiskiem fundatora. Bogata polichromia roślinna i geometryczna, w prezbiterium figuralna.

WYPOSAŻENIE : ołtarz barokowy, I poł XVIII w, z rzezbami świętych, ołtarze boczne barokowe z I poł XVIII w z obrazami Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, Św. Stanisława bp., Matki Boskiej Częstochowskiej/I poł XVIII w/, Św. Stanisława Kostki/pocz XVIII w/, Sw. Ignacego Loyoli/XVIII w/, Sw. Anny Samotrzeciej/XIX w/. Ambona barokowa-ok poł XVIII w, chrzcielnica brązowa w kształcie dzwonu, gotycka, ok XIV w.

Instalacje: elektryczna, odgromowa, wodno-kanalizacyjna.

10. Wnętrze, od strony wejścia i emporali

11. Empora nad kaplicami bocznymi

12. Zakryta, z prawej okna do prezbiterium, z lewej do piwnic

Wkładkę założył: Bonusiak, Pietrzak VII. 1991 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Konserwator Wojewódzki-Skierniewice.

Z.d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.